

รูปแบบการพัฒนาคุณธรรมตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
สำหรับนักเรียนประถมศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1
Model for Enhancing Moral Virtues Based on Sufficiency Economy
Philosophy of Primary Students of the Office of Mahasarakham Primary
Education Service Area 1

กฤต หมื่นเจริญ¹

Krit Muencharoen¹

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จำเนียร พลหาญ²

Asst. Prof. Dr.Chumnian Pollahan²

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กฤษณก ดวงชาตม³

Asst. Prof. Dr.Kritkanok Daungchatom³

ทำวิจัยเมื่อ พ.ศ. 2561

Email : krit.m@hotmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) เพื่อศึกษาองค์ประกอบและตัวบ่งชี้คุณธรรมตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษา (2) เพื่อสร้างรูปแบบการพัฒนาคุณธรรมตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษา (3) เพื่อศึกษาผลการใช้รูปแบบพัฒนาคุณธรรมตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษา กลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่ม ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอน จำนวน 926 คน จากจำนวนโรงเรียน 197 โรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 โรงเรียนบ้านบัวมาศ (บัวมาศชูศิลป์) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา

¹ นักศึกษาปริญญาเอก สาขาการบริหารจัดการการศึกษา, มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

¹ Doctoral Student Education Management, Rajabhat Maha Sarakham University

² อาจารย์ประจำหลักสูตรการบริหารจัดการการศึกษา, มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

² Lecturer of Educational Management Program, Rajabhat Maha Sarakham University

³ อาจารย์ประจำหลักสูตรการบริหารจัดการการศึกษา, มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

³ Lecturer of Educational Management Program, Rajabhat Maha Sarakham University

* ได้รับบทความ: 5 พฤษภาคม 2562; แก้ไขบทความ: 21 มิถุนายน 2562; ตอรับการตีพิมพ์: 27 มิถุนายน 2562

Received: May 5, 2019; Revised: June 21, 2019; Accepted: June 27, 2019

ศึกษา 2561 จำนวน 25 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ แบบสอบถาม แบบคู่มือการใช้รูปแบบ แบบประเมินรูปแบบสำหรับผู้เชี่ยวชาญ และแบบประเมินคุณธรรมตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียนก่อนและหลังการพัฒนา สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน

ผลการวิจัยพบว่า

1. องค์ประกอบและตัวบ่งชี้คุณธรรมตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษา ประกอบด้วย องค์ประกอบหลัก 4 องค์ประกอบ องค์ประกอบย่อย 15 องค์ประกอบ และตัวชี้วัด 64 ตัวบ่งชี้ โดยโมเดลโครงสร้างองค์ประกอบ มีความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างและดัชนีมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ($\chi^2 = 28.717$, $df = 24$, $P\text{-Value} = 0.126$, $CFI = 0.982$, $TLI = 0.994$, $SRMR = 0.015$, $RMSEA = 0.033$)

2. ผลการสร้างรูปแบบการพัฒนาคุณธรรมตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษา โดยใช้คู่มือรูปแบบการพัฒนาคุณธรรมตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มี 15 กิจกรรม ผ่านการประเมินและตรวจสอบเชิงเนื้อหาจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 9 ท่าน พบว่า ผลการประเมินความเหมาะสมของรูปแบบการพัฒนาคุณธรรมตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษาในภาพรวม มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด

3. ผลการใช้และผลการประเมินรูปแบบพัฒนาสำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษา พบว่า นักเรียนทุกคนสามารถปฏิบัติกิจกรรมได้ผ่านเกณฑ์ที่กำหนด ก่อนใช้รูปแบบ นักเรียนมีคะแนนระดับพฤติกรรมบ่งชี้ในระดับปานกลาง และหลังใช้รูปแบบนักเรียนมีคะแนนระดับพฤติกรรมบ่งชี้คุณธรรมตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ : 1. รูปแบบการพัฒนาคุณธรรม 2. ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 3. นักเรียนระดับประถมศึกษา

ABSTRACT

The title was three objects, 1) to study elements and moral KPI according to philosophy of sufficiency economy for Primary school Students 2) to making model according to philosophy of sufficiency economy for Primary school Students and 3) to study of the result in use and assessment for moral model development according to philosophy of sufficiency economy . The methodology as follows: to group of Primary school Students, special leadership and 926 teachers from 197 schools of primary school educational area 1 of primary school students until 4-6 classroom of Bua Mart (Bua mart Chusilapa) in primary school educational office area 1 in term 2nd of educational year 2018, from 25 population. The methodology of this research as follows: Questionnaires, handbook for use model, assessment for specialist and Moral assessment form according to the philosophy of sufficiency economy of students before and after development. Statistics used in data

analysis are mean, standard deviation. Confirmatory Factor Analysis.

The research was found that as follows;

1. The elementary and moral KPI according to philosophy of sufficiency economy for Primary school Students consists of four main elements and sub-elementary and sixty-four KPI with structure validity value. The structure and index was concerned by data. ($\chi^2 = 28.717$, $df = 24$, $P\text{-Value} = 0.126$, $CFI = 0.982$, $TLI = 0.994$, $SRMR = 0.015$, $RMSEA = 0.033$)

2. The result of making moral model according to philosophy of sufficiency economy for primary school students which is used by the handbook for developing moral model that was related by 15 activities that was passed by assessment method and proved by 9 specialists. It was found that the result of assessment has suitable method for developing moral model of this theory of primary school students in total that has suitable method and higher marks levels.

3. The result of use and assessment for the developing moral model of primary school students was found that every students have ability to practice all activities by rule. In the pre-test, students have behavior marks in middle level, after was used this model, students become higher marks level according to this theory.

Keywords : 1. Moral development model 2. Philosophy of Sufficiency Economy 3. Elementary School Students

1. ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย

สังคมไทยทุกภาคส่วนต่างตระหนักว่าการพัฒนาประเทศตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ทำให้ผลลัพธ์ของการพัฒนามีความมั่นคงและยั่งยืน ด้วยเหตุนี้ หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงจึงได้รับการน้อมนำไปประยุกต์ใช้ในการวางแผนการพัฒนาในระดับต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นแผนระยะสั้น ระยะกลาง หรือระยะยาว แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560- 2564) เป็นยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศระยะยาว ให้มุ่งต่อยอดผลสัมฤทธิ์ของแผนที่สอดคล้องเชื่อมโยงและรองรับการพัฒนาอย่างต่อเนื่องกัน ไปตลอด 20 ปี ตามกรอบยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. 2560-2579) ยึดหลัก “ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” “การพัฒนาที่ยั่งยืน” และ “คนเป็นศูนย์กลางการพัฒนา” กำหนดวิสัยทัศน์ในการพัฒนา “ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” ผู้สังคมอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข ด้วยความเสมอภาค เป็นธรรม และมีภูมิคุ้มกันต่อการเปลี่ยนแปลง และน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นปรัชญานำทางในการพัฒนาประเทศอย่างต่อเนื่องตั้งแต่แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 9 เป็นต้นมา แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 มีวัตถุประสงค์และเป้าหมายในการสร้างความแข็งแกร่งของระบบและโครงสร้างต่าง ๆ ภายในประเทศให้สามารถพึ่งพาตนเองได้มากขึ้น และสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีของประเทศตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและบริหารการพัฒนาประเทศให้

อยู่บนหลักธรรมาภิบาลและประชาธิปไตย เพื่อนำมาซึ่งความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันของสังคมไทยและความยั่งยืนของการพัฒนา (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2555 : 4) จุดเน้นสำคัญของหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอยู่ที่การชี้ให้เห็นถึงการดำรงอยู่และปฏิบัติตามทางสายกลางและความไม่ประมาท โดยคำนึงการรู้จักพึ่งตนเอง ความพอประมาณ พอมีพอกิน พอมีพอใช้ ความมีเหตุผล การสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว ตลอดจนใช้ความรู้ความรอบคอบและคุณธรรมประกอบการวางแผน ตัดสินใจและกระทำในสิ่งที่ควรจะเป็น เพื่อให้สามารถ ดำรงชีวิตอย่างยั่งยืนภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์และความเปลี่ยนแปลงต่างๆ (พ.ศ. 2552- 2561) (ธีระ รุญเจริญ, 2553 : 38)

จากการสำรวจสภาพปัญหาแนวทางการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมผู้เรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานพบว่าสภาพการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมผู้เรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโดยรวมและทุกด้านอยู่ในระดับมากโดยมีด้านบทบาทของสถานศึกษาและชุมชนในการพัฒนา ค่าเฉลี่ยสูงกว่าด้านอื่น ๆ ส่วนด้านการพัฒนาคุณลักษณะผู้เรียนโตไปไม่โกงมีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าด้านอื่น ๆ ส่วนปัญหาการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมผู้เรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโดยรวมและทุกด้านอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีด้านบทบาทของสถานศึกษาและชุมชนในการพัฒนามีค่าเฉลี่ยสูงกว่าด้านอื่น ๆ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าด้านอื่น ๆ คือ ด้านการพัฒนาคุณลักษณะผู้เรียนโตไปไม่โกง ข้อค้นพบจากการสำรวจมีข้อสังเกตเกี่ยวกับคุณลักษณะผู้เรียนโตไปไม่โกง ปัญหาด้านความซื่อสัตย์สุจริตคือการพูดความจริงไม่พูดปดไม่โกหกอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนข้ออื่น ๆ มีปัญหาน้อย ส่วนข้อเสนอแนะผู้ตอบเสนอแนะให้ครูผู้ปกครองและชุมชนควรเข้ามามีส่วนร่วมหาแนวทางการพัฒนาร่วมกันทั้งด้านจิตใจปลูกฝังให้มีคุณธรรมจริยธรรมประจำใจ (แก้วเวียง นานาผล และคณะ, 2557 : 261-263)

จากที่กล่าวมาข้างต้นทำให้ผู้วิจัยสนใจศึกษารูปแบบการพัฒนาคุณธรรมตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 ด้วยหลักการมีส่วนร่วม ว่าควรมีแนวทางหรือวิธีการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมให้แก่ผู้เรียนอย่างไรและควรส่งเสริมให้ผู้เรียนมีคุณธรรมที่เหมาะสมเป็นประโยชน์ต่อตนเองและผู้อื่นอย่างไรเพื่อให้ผู้เรียนสามารถดำรงตนอยู่ในสังคมอย่างมีคุณภาพและมีความสุขให้สามารถเรียนรู้และปรับตนเองเข้ากับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปได้อย่างแท้จริง ซึ่งการเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมที่ดีและเหมาะสมจะใช้กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมที่เน้นให้ผู้วิจัยและผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยร่วมกันคิดร่วมวางแผนร่วมปฏิบัติร่วมรับผิดชอบร่วมรับผลประโยชน์และร่วมติดตามผล ซึ่งจะส่งผลให้การพัฒนาคุณธรรมของผู้เรียนบรรลุเป้าหมายทำให้ผู้เรียนเป็นคนดีมีคุณธรรมจริยธรรมและจะส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพของการศึกษาโดยรวมได้

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาองค์ประกอบ ตัวบ่งชี้ ของคุณธรรมตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สำหรับนักเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1

2.2 เพื่อสร้างรูปแบบการพัฒนาคุณธรรมตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สำหรับนักเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1

2.3 เพื่อศึกษาผลการใช้รูปแบบการพัฒนาคุณธรรมตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สำหรับ

นักเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มหาสารคาม เขต 1

3. ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

3.1 ได้ทราบองค์ประกอบ ตัวบ่งชี้ ของคุณธรรมตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สำหรับนักเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มหาสารคาม เขต 1

3.2 ได้รูปแบบการพัฒนาคุณธรรมตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สำหรับนักเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มหาสารคาม เขต 1

3.3 ได้ทราบผลการใช้รูปแบบการพัฒนาคุณธรรมตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สำหรับนักเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มหาสารคาม เขต 1

4. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการในลักษณะของการวิจัยและพัฒนา(Research and Development) และประยุกต์ใช้การวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมโดยใช้การเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณมีขั้นตอนในการดำเนินการเป็น 3 ระยะดังนี้

ระยะที่ 1 ศึกษาองค์ประกอบและตัวบ่งชี้คุณธรรมตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มหาสารคาม เขต 1 แบ่งเป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาแนวคิด หลักการ ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง (Documentary Study) เกี่ยวกับคุณธรรมตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มหาสารคาม เขต 1

ขั้นตอนที่ 2 ศึกษาโรงเรียนต้นแบบการพัฒนาคุณธรรมตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งมีวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ

ขั้นตอนที่ 3 ศึกษาองค์ประกอบและตัวบ่งชี้คุณธรรมตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มหาสารคาม เขต 1 ซึ่งข้อมูลได้จากขั้นตอนที่ 1 และ ขั้นตอนที่ 2 ที่ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลแล้วมาทำการสังเคราะห์องค์ประกอบและตัวบ่งชี้คุณธรรมตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มหาสารคาม เขต 1 และนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่าง

ระยะที่ 2 การสร้างรูปแบบการพัฒนาคุณธรรมตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มหาสารคาม เขต 1 แบ่งออกเป็น 2 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ร่างรูปแบบการพัฒนาคุณธรรมตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มหาสารคาม เขต 1 นำข้อมูลที่ได้จากการดำเนินงานใน ระยะที่ 1 มาเป็นกรอบแนวทางในการสร้างรูปแบบการพัฒนาคุณธรรมตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถม

ศึกษามหาสารคาม เขต 1 และตรวจสอบร่างรูปแบบโดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 9 คน เพื่อทำการตรวจสอบร่างรูปแบบและขอรับข้อคิดเห็นเพิ่มเติมจากผู้เชี่ยวชาญ เพื่อสร้างรูปแบบการพัฒนาคุณธรรมตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มหาสารคาม เขต 1 และการจัดทำเอกสารประกอบ เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาคุณธรรมตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มหาสารคาม เขต 1

ขั้นตอนที่ 2 พัฒนารูปแบบและทำการยืนยันรูปแบบการพัฒนาคุณธรรมตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มหาสารคาม เขต 1 และเอกสารประกอบการพัฒนาคุณธรรมตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มหาสารคาม เขต 1 ทั้ง 4 องค์ประกอบ โดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 9 คน หลังจากนั้นนำข้อเสนอแนะมาปรับปรุง แก้ไข

ระยะที่ 3 ศึกษาผลการใช้รูปแบบพัฒนาคุณธรรมตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มหาสารคาม เขต 1 แบ่งออกเป็น 4 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ประชุมชี้แจงรูปแบบการพัฒนาคุณธรรมตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มหาสารคาม เขต 1

ขั้นตอนที่ 2 ทดลองพัฒนาคุณธรรมตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มหาสารคาม เขต 1

ขั้นตอนที่ 3 การประเมินภาพรวมก่อนและหลังการใช้รูปแบบพัฒนาคุณธรรมตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มหาสารคาม เขต 1 (ครูและปราชญ์ชุมชนเป็นผู้ประเมิน)

ขั้นตอนที่ 4 สรุปผลการใช้รูปแบบพัฒนาคุณธรรมตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มหาสารคาม เขต 1 แล้วนำมาเขียนรายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์และเผยแพร่

5. ผลการวิจัย

5.1 องค์ประกอบและตัวบ่งชี้คุณธรรมตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษา ประกอบด้วย องค์ประกอบหลัก 4 องค์ประกอบ องค์ประกอบย่อย 15 องค์ประกอบ และตัวชี้วัด 64 ตัวบ่งชี้ โดยโมเดลโครงสร้างองค์ประกอบ มีความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างและดัชนีมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ($\chi^2 = 28.717$, $df = 24$, $P\text{-Value} = 0.126$, $CFI = 0.982$, $TLI = 0.994$, $SRMR = 0.015$, $RMSEA = 0.033$)

5.2 ผลการสร้างรูปแบบการพัฒนาคุณธรรมตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษา โดยใช้คู่มือรูปแบบการพัฒนาคุณธรรมตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มี 15 กิจกรรม ผ่านการประเมินและตรวจสอบเชิงเนื้อหาจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 9 ท่าน พบว่า ผลการประเมิน

ความเหมาะสมของรูปแบบการพัฒนาคุณธรรมตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษาในภาพรวม มีความเหมาะสม อยู่ในระดับมากที่สุด (\bar{x} = 4.54, S.D = 0.56)

5.3 ผลการใช้และผลการประเมินรูปแบบพัฒนาสำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษาพบว่า นักเรียนทุกคนสามารถปฏิบัติกิจกรรมได้ผ่านเกณฑ์ที่กำหนดก่อนใช้รูปแบบ นักเรียนมีคะแนนระดับพฤติกรรมบ่งชี้ ในระดับ ปานกลาง (\bar{x} = 2.70, S.D. = .45) และหลังใช้รูปแบบนักเรียนมีคะแนนระดับพฤติกรรมบ่งชี้คุณธรรมตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ในระดับมากที่สุด (\bar{x} = 4.67, S.D. = .47)

6. อภิปรายผลการวิจัย

จากการวิจัยเรื่อง รูปแบบการพัฒนาคุณธรรมตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 มีประเด็นเพื่อการอภิปรายตามวัตถุประสงค์การวิจัยและข้อค้นพบที่น่าสนใจที่ได้จากการวิจัย ดังนี้

6.1 องค์ประกอบและตัวบ่งชี้คุณธรรมตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 ประกอบด้วย องค์ประกอบหลัก 4 องค์ประกอบ องค์ประกอบย่อย 15 องค์ประกอบ และตัวชี้วัด 64 ตัวบ่งชี้ ดังนี้ องค์ประกอบหลักที่ 1 ด้านความซื่อสัตย์ ประกอบด้วยองค์ประกอบย่อย 4 องค์ประกอบ ตัวบ่งชี้ทั้งหมด 15 ตัวบ่งชี้ ประกอบด้วย 1) องค์ประกอบย่อยด้านความซื่อสัตย์ต่อตนเอง (Honesty to oneself) เท่ากับ 5 ตัวบ่งชี้ 2) องค์ประกอบย่อยด้านซื่อสัตย์ต่อบุคคลอื่น (Honesty with others) เท่ากับ 4 ตัวบ่งชี้ 3) องค์ประกอบย่อยด้านความซื่อสัตย์ต่อหน้าที่ (Honesty to duty) เท่ากับ 3 ตัวบ่งชี้ 4) องค์ประกอบย่อยด้านซื่อสัตย์ต่อหมู่คณะ (Honesty with the group) เท่ากับ 3 ตัวบ่งชี้ องค์ประกอบหลักที่ 2 ด้านความขยัน ประกอบด้วยองค์ประกอบย่อย 3 องค์ประกอบ ตัวบ่งชี้ทั้งหมด 13 ตัวบ่งชี้ ประกอบด้วย 1) องค์ประกอบย่อยด้านความขยันหมั่นเพียรในการศึกษาเล่าเรียน (Diligence in studying) เท่ากับ 5 ตัวบ่งชี้ 2) องค์ประกอบย่อยด้านความขยันหมั่นเพียรในการปฏิบัติงานของตนเอง (Diligence in their own work) เท่ากับ 4 ตัวบ่งชี้ 3) องค์ประกอบย่อยด้านความขยันหมั่นเพียรในงานที่เป็นประโยชน์ต่อสังคมหรือชุมชน (Diligence in work that is beneficial to society or community) เท่ากับ 4 ตัวบ่งชี้ องค์ประกอบหลักที่ 3 ด้านความอดทน ประกอบด้วยองค์ประกอบย่อย 4 องค์ประกอบ ตัวบ่งชี้ทั้งหมด 14 ตัวบ่งชี้ ประกอบด้วย 1) องค์ประกอบย่อยด้านอดทนต่อความทุกข์เวทนา (Endure suffering) เท่ากับ 3 ตัวบ่งชี้ 2) องค์ประกอบย่อยด้านอดทนต่อความยากลำบาก (Endure hardship) เท่ากับ 4 ตัวบ่งชี้ 3) องค์ประกอบย่อยด้านอดทนต่อความเจ็บใจ (Be patient with pain) เท่ากับ 3 ตัวบ่งชี้ 4) องค์ประกอบย่อยด้านอดทนต่ออำนาจของกิเลส (Be patient with the power of passion) เท่ากับ 4 ตัวบ่งชี้ และองค์ประกอบหลักที่ 4 ด้านความรับผิดชอบ ประกอบด้วยองค์ประกอบย่อย 4 องค์ประกอบ ตัวบ่งชี้ทั้งหมด 22 ตัวบ่งชี้ ประกอบด้วย 1) องค์ประกอบย่อยด้านความรับผิดชอบในการศึกษาเล่าเรียน (Responsibility in education) เท่ากับ 6 ตัวบ่งชี้ 2) องค์ประกอบย่อยด้านความรับผิดชอบต่อสถานศึกษา (Responsibility to educational institutions) เท่ากับ 6 ตัวบ่งชี้ 3) องค์ประกอบย่อยด้านความรับผิดชอบในครอบครัว (Family responsibility) เท่ากับ 5 ตัวบ่งชี้ 4) องค์ประกอบย่อยด้านความรับผิดชอบต่อสังคม (Social responsibility) เท่ากับ 5 ตัวบ่งชี้ที่ผลการ

สังเคราะห์องค์ประกอบหลัก และองค์ประกอบย่อยได้ผลเช่นนี้เพราะ ผู้วิจัยได้ทำการสังเคราะห์จากการศึกษาวรรณกรรมคุณธรรมตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง จำนวน 12 วรรณกรรม และผ่านการตรวจสอบยืนยันจากผู้รู้หลายท่าน ได้แก่ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ผู้เชี่ยวชาญ ผู้ทรงคุณวุฒิ ผ่านการทดลองการหาคุณภาพ และผู้วิจัยได้ศึกษาโรงเรียนต้นแบบจำนวน 3 โรงเรียน ได้นำแบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์เชิงลึกสัมภาษณ์ผู้บริหาร และครูวิชาการ เพื่อได้ข้อมูลเพิ่มเติมชัดเจนยิ่งขึ้น นอกจากการศึกษาโรงเรียนต้นแบบทั้ง 3 โรงเรียนแล้ว ผู้วิจัยได้ทำการสังเคราะห์องค์ประกอบหลัก องค์ประกอบย่อย และตัวบ่งชี้คุณธรรมตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 อีกครั้ง แล้วทำการส่งโครงสร้างองค์ประกอบหลัก องค์ประกอบย่อย และตัวบ่งชี้คุณธรรมตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 พร้อมแบบประเมินตรวจสอบยืนยันให้กับผู้เชี่ยวชาญซึ่งเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน ซึ่งผลการประเมิน มีคะแนนเฉลี่ยแต่ละรายการ อยู่ในเกณฑ์ระหว่าง 4.00 – 5.00 และมีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.51 มีระดับความเหมาะสมอยู่ใน ระดับมากที่สุด และผู้วิจัยได้ทำการยืนยันองค์ประกอบหลัก องค์ประกอบย่อย และตัวบ่งชี้คุณธรรมตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 โดยใช้ โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของโมเดลการวัดความสัมพันธ์โครงสร้างการพัฒนาคุณธรรมตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 โดยพิจารณาค่าน้ำหนักองค์ประกอบของคุณธรรมตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (MO) ซึ่งประกอบด้วยองค์ประกอบหลัก 4 องค์ประกอบ พบว่าค่าความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง (Construct Validity) ของโมเดลคุณธรรมตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง MO) ได้แก่ ได้แก่ $\chi^2 = 28.717$, $df = 24$, $P\text{-Value} = 0.126$, $CFI = 0.982$, $TLI = 0.994$, $SRMR = 0.015$, $RMSEA = 0.033$ และค่า $\chi^2/df = 1.196$ แสดงว่า โมเดลความสัมพันธ์โครงสร้างของคุณธรรมตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (MO) มีความเชื่อมั่นเชิงโครงสร้างสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐาน คือ 0.963, 0.967, 0.928, 0.995 ซึ่งสูงกว่า 0.60 และมีความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างตามเกณฑ์ที่กำหนด สอดคล้องกับงานวิจัยของ มนตรี อินตา (2560 : 147) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาโปรแกรมการฝึกอบรมตามแนวความคิดการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ เพื่อเสริมสร้างการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคม ผลการวิจัยพบว่า องค์ประกอบการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคม ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ เรียงลำดับตามค่าน้ำหนักองค์ประกอบ ได้แก่ การตระหนักรู้ในตนเอง (0.782) การจัดการตนเอง (0.906) การรับผิดชอบต่อการตัดสินใจ (0.953) ทักษะด้านสัมพันธภาพ (0.971) และการตระหนักรู้ ทางสังคม (0.986) และตัวบ่งชี้การเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคมมี 19 ตัวบ่งชี้ โดยโมเดลโครงสร้าง องค์ประกอบมีความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างและดัชนีมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ($\chi^2=76.54$, $df=60$, $p\text{-value}=0.07$, $RMSEA=0.01$, $CFI=0.99$, $TLI=0.99$, $SRMR = 0.01$)

6.2 การสร้างรูปแบบการพัฒนาคุณธรรมตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1

6.2.1 ผลการวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐานของข้อมูลสถานภาพผู้ตอบแบบสอบถาม (ผู้บริหารและครูผู้สอนนักเรียน) และค่าสถิติพื้นฐานความเหมาะสมของตัวบ่งชี้พฤติกรรมหลักคุณธรรมตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับนักเรียนประถมศึกษาพบว่า องค์ประกอบที่ 1 ด้านความซื่อสัตย์ มีค่าเฉลี่ยรวม (\bar{x}) เท่ากับ 3.53 และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) = 0.37 ระดับความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก องค์ประกอบที่ 2 ด้านความขยัน มีค่าเฉลี่ยรวม (\bar{x}) เท่ากับ 3.55 และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) = 0.39 ระดับความเหมาะสมอยู่ในระดับมากองค์ประกอบที่ 3 ด้านความอดทน มีค่าเฉลี่ยรวม (\bar{x}) เท่ากับ 3.56 และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) = 0.47 ระดับความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก และองค์ประกอบที่ 4 ด้านความรับผิดชอบ ค่าเฉลี่ยรวม (\bar{x}) เท่ากับ 3.58 และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) = 0.54 ระดับความเหมาะสมอยู่ในระดับมากสอดคล้องกับงานวิจัยของกิตติธัช คงชะวัน (2553 : 185-187) ที่ได้ศึกษาเรื่อง รูปแบบการพัฒนาหลักสูตรที่สอดคล้องกับกระบวนการเรียนรู้ของชุมชนตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง พบว่า ด้านความพึงพอใจต่อการเรียนในหลักสูตรและเจตคติต่อท้องถิ่นซึ่งในด้านความรู้เรื่องเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียนพบว่าในภาพรวมนักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยจาก 10 คะแนนเท่ากับ 7.83 คิดเป็นร้อยละ 78.00 สำหรับความพึงพอใจของนักเรียนต่อการเรียนในหลักสูตร พบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจที่จะได้รับประสบการณ์ตรงจากผู้รู้หรือครูภูมิปัญญาท้องถิ่นและด้านเจตคติต่อชุมชน พบว่า นักเรียนมีเจตคติที่ดีต่อชุมชนโดยเฉพาะความรู้สึกภูมิใจในชุมชนของนักเรียนซึ่งที่มีบุคคลที่เก่งเป็นจำนวนมากมา ผลการทดลองใช้รูปแบบโดยการจัดอบรมเชิงปฏิบัติการกับครูสามารถพิจารณาทั้งด้านความรู้ความสามารถในการพัฒนาหลักสูตรสาระท้องถิ่นและความพึงพอใจต่อรูปแบบ ได้ข้อมูลดังนี้ด้านความรู้ในการพัฒนาหลักสูตรของครูพิจารณาจากการทดสอบความรู้เรื่องการจัดทำสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นของครูโรงเรียนวัดท่าข้ามจำนวน 6 คน พบว่า ครูมีความรู้ในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 12.17 คิดเป็นร้อยละ 81.11 นั้นแสดงว่าครูมีความรู้ความเข้าใจและมีความตื่นตัวในการพัฒนาหลักสูตรสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นเป็นอย่างดีด้านความสามารถในการพัฒนาหลักสูตรพิจารณาจากผลการประเมินหลักสูตรทั้ง 3 หลักสูตรในภาพรวมอยู่ในระดับมาก

6.2.2 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของโมเดลการวัดความสัมพันธ์โครงสร้างการพัฒนาคุณธรรมตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 โดยพิจารณาค่าน้ำหนักองค์ประกอบของคุณธรรมตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (MO) ซึ่งประกอบด้วยองค์ประกอบย่อย 4 องค์ประกอบพบว่า ด้านความซื่อสัตย์(HON) มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ (I) ขององค์ประกอบย่อยอยู่ระหว่าง 0.615-0.760 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และมีอำนาจการพยากรณ์ (R^2) อยู่ระหว่างร้อยละ 39.10-57.80 มีค่าความเชื่อมั่นเชิงโครงสร้าง (Construct Reliability: Pc) เท่ากับ 0.963 ส่วนด้านความขยัน (DIL) มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ (I) ขององค์ประกอบย่อยอยู่ระหว่าง 0.680-0.876 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และมีอำนาจการพยากรณ์ (R^2) อยู่ระหว่างร้อยละ 46.30-76.80 มีค่าความเชื่อมั่นเชิงโครงสร้าง (Construct Reliability : Pc) เท่ากับ 0.967 ส่วนด้านความอดทน (PAT) มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ (I) ขององค์ประกอบย่อยอยู่ระหว่าง 0.606-0.951อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01และมีอำนาจการพยากรณ์ (R^2) อยู่ระหว่างร้อยละ 46.30-73.60 มีค่าความเชื่อมั่นเชิงโครงสร้าง (Construct Reliability : Pc) เท่ากับ

0.928 และสำหรับด้านความรับผิดชอบ (RES) มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ (I) ขององค์ประกอบย่อยอยู่ระหว่าง 0.862-0.983 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และมีอำนาจการพยากรณ์ (R^2) อยู่ระหว่างร้อยละ 74.30-96.70 มีค่าความเชื่อมั่นเชิงโครงสร้าง (Construct Reliability : Pc) เท่ากับ 0.995 โดยสรุปค่าน้ำหนักองค์ประกอบ (I) ขององค์ประกอบหลักที่มีค่ามากที่สุด คือ ด้านความรับผิดชอบ (RES) มีค่าเท่ากับ 0.995 รองลงมา ได้แก่ ด้านความขยัน (DIL) ด้านความซื่อสัตย์ (HON) และด้านความอดทน (PAT) มีค่าเท่ากับ 0.967, 0.963 และ 0.928 ตามลำดับ และตรวจสอบค่าความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง (Construct Validity) ของโมเดลคุณธรรมตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (MO) ได้แก่ $\chi^2 = 28.717$, $df = 24$, $P\text{-Value} = 0.126$, $CFI = 0.982$, $TLI = 0.994$, $SRMR = 0.015$, $RMSEA = 0.033$ และค่า $\chi^2/df = 1.196$ แสดงว่า โมเดลความสัมพันธ์โครงสร้างของคุณธรรมตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (MO) มีความเชื่อมั่นเชิงโครงสร้างสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐาน คือ 0.963, 0.967, 0.928, 0.995 ซึ่งสูงกว่า 0.60 และมีความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างตามเกณฑ์ที่กำหนด ดังนั้น องค์ประกอบหลักทั้ง 4 องค์ประกอบ ได้ผ่านการวิเคราะห์ยืนยันองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ด้วยการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของโมเดลการวัดความสัมพันธ์โครงสร้างการพัฒนาคุณธรรมตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 โดยพิจารณาค่าน้ำหนักองค์ประกอบของคุณธรรมตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ครบทั้ง 4 องค์ประกอบหลัก จึงสามารถนำมาจัดพัฒนาให้กับผู้เรียนสอดคล้องกับงานวิจัยของ ผกาวัลย์ ทองบุญ และคณะ (2556 : 128) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การสร้างแบบวัดทักษะชีวิตสำหรับนักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ผลการวิจัยพบว่า โมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ มีค่าไค-สแควร์ (χ^2) เท่ากับ 1082.73 ค่าไค-สแควร์สัมพันธ์ (χ^2/df) เท่ากับ 1.77 ค่าดัชนีวัดระดับความสอดคล้อง (GFI) เท่ากับ 0.97 ค่าดัชนีวัดระดับความ สอดคล้องที่ปรับค่าแล้ว (AGFI) เท่ากับ 0.95 ค่ารากที่สองเฉลี่ยของ ค่าความแตกต่างโดยประมาณ (RMSEA) เท่ากับ 0.04 มีค่าเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด และความเชื่อมั่นของแบบวัดทักษะชีวิตทั้งฉบับเท่ากับ 0.98

6.2.3 ผลการสัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญ (Connoisseurship) การดำเนินการตรวจสอบร่างรูปแบบการพัฒนาคุณธรรมตามหลักปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียงสำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มหาสารคาม เขต 1 โดยผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้และประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณธรรมตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษา จำนวน 9 คน พบว่า ผู้ทรงคุณวุฒิได้ให้ข้อเสนอแนะ ว่าร่างรูปแบบที่ผู้วิจัยนำเสนอมีความเหมาะสมโดยแนะนำให้ปรับปรุงการใช้ภาษาที่สั้นกะทัดรัด เข้าใจง่าย การลำดับความสำคัญของตัวบ่งชี้ ในส่วนของคู่มือการพัฒนาคุณธรรมตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงนั้น ผู้เชี่ยวชาญได้แนะนำในส่วนของการจัดกิจกรรมพัฒนาว่าควรกำหนดขั้นตอนให้ชัดเจน และครบทุกกิจกรรม การมีส่วนร่วมของนักเรียน ตลอดจนใบงาน ผลงานนักเรียน ขอให้วัดได้ตรงตามจุดประสงค์ ให้ตรวจสอบและเช็ครายละเอียดของคู่มือให้เรียบร้อยก่อนนำไปใช้ ซึ่งผู้วิจัยได้นำข้อเสนอแนะต่างๆมาปรับปรุงแล้วส่งให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ได้ตรวจสอบ หลังจากนั้นผู้วิจัยได้นำแบบประเมินและรูปแบบการพัฒนาคุณธรรมตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 ให้กับผู้เชี่ยวชาญได้ตรวจสอบยืนยัน ผลที่ได้จากการประเมิน

ความสอดคล้องและความเหมาะสมจากผู้เชี่ยวชาญมาพิจารณาวิเคราะห์โดยใช้เกณฑ์การแปลความหมายคะแนนเฉลี่ย พบว่า คู่มือการพัฒนาคุณธรรมตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 มีคะแนนเฉลี่ยแต่ละรายการ อยู่ในเกณฑ์ระหว่าง 4.20 – 5.00 และมีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.62 มีระดับความเหมาะสมของคู่มือการพัฒนาคุณธรรมตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 อยู่ในระดับมากที่สุด

6.3 ผลการใช้รูปแบบการพัฒนาคุณธรรมตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1

6.3.1 ผลการทดลองพัฒนาคุณธรรมตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 พบว่า 1) ผลการพัฒนาคุณธรรมตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 ในด้านองค์ประกอบหลักด้านที่ 1 ด้านความซื่อสัตย์ ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบย่อย ผู้วิจัยได้จัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาคุณธรรมตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับ รวมทั้งหมด 4 กิจกรรม ได้แก่กิจกรรมที่ 1-4 ผลปรากฏว่า นักเรียนมีคะแนนในการปฏิบัติกิจกรรม รวมทั้งหมด เท่ากับ 2,064 คะแนน มีค่าเฉลี่ย (\bar{x}) = 20.64 S.D= 4.40 คิดเป็นร้อยละ 86.00 ในด้านองค์ประกอบหลักด้านที่ 2 ด้านความขยัน ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบย่อย ผู้วิจัยได้จัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาคุณธรรมตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง รวมทั้งหมด 3 กิจกรรม ได้แก่กิจกรรมที่ 5-7 ผลปรากฏว่า นักเรียนมีคะแนนในการปฏิบัติกิจกรรม รวมทั้งหมด เท่ากับ 1,591 คะแนน มีค่าเฉลี่ย (\bar{x}) = 21.21 S.D= 5.13 คิดเป็นร้อยละ 88.39 ในด้านองค์ประกอบหลักด้านที่ 3 ด้านความอดทน ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบย่อย ผู้วิจัยได้จัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาคุณธรรมตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง รวมทั้งหมด 4 กิจกรรม ได้แก่กิจกรรมที่ 8-11 ผลปรากฏว่า นักเรียนมีคะแนนในการปฏิบัติกิจกรรม รวมทั้งหมด เท่ากับ 2,120 คะแนน มีค่าเฉลี่ย (\bar{x}) = 21.20 S.D= 4.97 คิดเป็นร้อยละ 88.33 และในด้านองค์ประกอบหลักด้านที่ 4 ด้านความรับผิดชอบ ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบย่อย ผู้วิจัยได้จัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาคุณธรรมตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง รวมทั้งหมด 4 กิจกรรม ได้แก่กิจกรรมที่ 12-15 ผลปรากฏว่า นักเรียนมีคะแนนในการปฏิบัติกิจกรรม รวมทั้งหมด เท่ากับ 2,041 คะแนน มีค่าเฉลี่ย (\bar{x}) = 20.20 S.D= 2.99 คิดเป็นร้อยละ 85.04 สอดคล้องกับงานวิจัยของ ชินวัตร บุพผาวลัย (2555 : 258-260) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การพัฒนารูปแบบการเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนในโรงเรียนขนาดเล็กด้วยหลักการมีส่วนร่วม ผลการวิจัยพบว่า 1) การปฏิบัติและความต้องการเกี่ยวกับการเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนโรงเรียนขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 5 ส่วนใหญ่จัดเป็นกิจกรรมพิเศษไม่ต่อเนื่องสม่ำเสมอและคุณธรรมจริยธรรมที่ต้องการเสริมสร้างคือความมีวินัยรับผิดชอบและปฏิบัติตามหลักธรรมเบื้องต้นของศาสนาที่ตนนับถือ 2) รูปแบบการเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนในโรงเรียนขนาดเล็กด้วยหลักการมีส่วนร่วมเป็นกระบวนการเชิงระบบ 3 ขั้นตอน ประกอบด้วยด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ ในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมตามยุทธศาสตร์กำหนดผู้รับผิดชอบดำเนินการพัฒนาตามกิจกรรมและโครงการการนิเทศติดตามและประเมินผลกิจกรรมจากผู้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา 6 ฝ่าย

ด้านผลลัพธ์ได้แก่นักเรียนเป็นผู้มีคุณธรรมจริยธรรมตามความต้องการของทุกฝ่ายและโรงเรียนมีรูปแบบในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน 3) รูปแบบการเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนในโรงเรียนขนาดเล็กด้วยหลักการมีส่วนร่วมมีความตรงแบบอิงผู้ทรงคุณวุฒิ และการประเมินหลังการใช้รูปแบบพบว่า คุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนสูงกว่าก่อนการใช้รูปแบบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ 4) รูปแบบการเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนในโรงเรียนขนาดเล็กด้วยหลักการมีส่วนร่วมด้านประโยชน์ความเป็นไปได้ความเหมาะสม และความถูกต้องโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก

7. ข้อเสนอแนะ

7.1 ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลวิจัยไปใช้

7.1.1 ผู้บริหารสถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรให้ความสำคัญในการกำหนดมาตรการการพัฒนาผู้เรียนให้เกิดการพัฒนาคุณธรรมตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับนักเรียนในด้านการเคารพสิทธิของผู้อื่น รู้จักการรักษาเวลาและตรงต่อเวลา

7.1.2 ผู้บริหารสถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีการวางแผนส่งเสริมการพัฒนาโครงการจัดการเรียนการสอนมุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ผู้เรียนเป็นผู้ได้รับประโยชน์สูงสุดเพื่อพัฒนาคุณธรรมตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง ลงมือกระทำกิจกรรมในลักษณะต่างๆ ที่ได้ประยุกต์ใช้ความรู้ทั้งจากแหล่งเรียนรู้ภายในและภายนอกสถานศึกษา เพื่อให้เกิดทักษะด้านการคิดวิเคราะห์ ตัดสินใจและแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ สะท้อนตนเอง เชื่อมโยงกับชีวิตและการดำเนินชีวิตในอนาคต

7.2 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยต่อไป

7.2.1 ในการวิจัยครั้งต่อไปควรกำหนดกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม เพื่อเปรียบเทียบผลของการพัฒนาคุณธรรมตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงจากผลการใช้รูปแบบการสอนที่ผู้วิจัยสร้างและพัฒนาขึ้น

7.2.2 ควรมีการนำเทคนิคการเก็บรวบรวมข้อมูลแบบอื่นมาใช้อย่างหลากหลาย เช่น การประชุมกลุ่ม (Focus Group) เพื่อให้ครูหรือผู้ปกครองได้แสดงความคิดเห็นอย่างหลากหลาย เกี่ยวกับสภาพปัญหาและความต้องการพัฒนานักเรียน และเพิ่มการสังเกตและการสัมภาษณ์นักเรียน เพื่อให้ได้ข้อมูลที่กว้างและหลากหลาย

8. เอกสารอ้างอิง

- กิตติธัช คงชะวัน. (2553). รูปแบบการพัฒนาหลักสูตรที่สอดคล้องกับกระบวนการเรียนรู้ของชุมชนตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง. ปริญญาานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน ภาควิชาหลักสูตรและวิธีสอน. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- แก้วเวียง นานาผล และคณะ. (2557). ข้อเสนอเชิงนโยบายการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมเด็กไทย “โตไปไม่โกง”. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา.

- จารุพงศ์ พลเดช. (2546). การบริหารแบบมีส่วนร่วมและการให้อำนาจ. **วารสารพัฒนาชุมชน**. 24(4) : ไม่มีเลขหน้า.
- ชินวัตร บุปผาวลัย. (2555). การพัฒนารูปแบบการเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียนในโรงเรียนขนาดเล็กด้วยหลักการมีส่วนร่วม. วิทยานิพนธ์การศึกษาดุษฎีบัณฑิต. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ธีระ รุญเจริญ. (2553). **ความเป็นมืออาชีพในการจัดการและบริหารการศึกษายุคปฏิรูปการศึกษา (ฉบับปรับปรุง) เพื่อปฏิรูปรอบ 2 และการประเมินภายนอกรอบ 3**. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพมหานคร : ข้าวฟ่าง.
- ผกาวัลย์ ทองบุ และคณะ. (2556). การสร้างแบบวัดทักษะชีวิตสำหรับนักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4. **วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม(มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์)**. 7(2). 141-150.
- มนตรี อินตา. (2560). การพัฒนาโปรแกรมการฝึกอบรมตามแนวคิดการเรียนรู้เชิงประสบการณ์เพื่อเสริมสร้างการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคม. วิทยานิพนธ์การศึกษาดุษฎีบัณฑิต. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- รณวีร์ พาผล. (2556). การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมความมั่นคงทางอารมณ์เพื่อการบริโภคสื่อและข่าวสารอย่างชาญฉลาดของเยาวชนในแขวงนครพิงค์ จังหวัดเชียงใหม่. เชียงใหม่ : มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2555). **น้อมนำสืบสานสู่วิถีพอเพียง**. กรุงเทพมหานคร : ดาวฤกษ์ คอมมูนิเคชั่นส์.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. (2553). **แผนการศึกษาแห่งชาติ ฉบับปรับปรุง (พ.ศ. 2552-2559)**. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.
- Kirk, R. E. Experimental. (1995). **Design : Procedures For the Behavioral Sciences**. 3rd ed. Pacific Grove, California : Brooks/Cole.

9. คำขอบคุณ

งานวิจัยเล่มนี้ สำเร็จได้ด้วยดีจากการได้รับความอนุเคราะห์ ดูแลเอาใจใส่ให้คำปรึกษาแนะนำจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จำเนียร พลหาญ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กฤษณกนก ดวงชาตม อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วมผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณทุกท่านเป็นอย่างสูงยิ่งไว้ ณ โอกาสนี้ด้วย ขอกราบขอบพระคุณคณะกรรมการสถานศึกษา ปราชญ์ชุมชน และคณะครูบุคลากรโรงเรียนบ้านบัวมาศ (บัวมาศชูศิลป์) กราบขอบพระคุณเพื่อนร่วมรุ่น 7 ที่ให้การสนับสนุนและช่วยเหลือให้กำลังใจด้วยดีตลอดมาประโยชน์และคุณค่าจากวิทยานิพนธ์เล่มนี้ ขอมอบบูชาแต่ บุพการี ตลอดจนบูรพาจารย์ที่มีส่วนสำคัญยิ่งในการให้การศึกษาให้แก่ผู้วิจัยจนประสบผลสำเร็จในการศึกษาครั้งนี้และบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งใจไว้ทุกประการ